

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE
Glasilo Slovencev v Argentini

Leto LXXXII | 20. marca 2023 - Buenos Aires, Argentina | Št. 3

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

ZAČETEK SLOVENSkih OSNOVNIH ŠOL V SLOVENSki HIŠI

V soboto, 11. marca, smo se zbrali po dolgih počitnicah v kapeli Marije Pomagaj v Slovenski hiši ter pričeli novo šolsko leto.

Pri daritvi sv. maše v čast Svetemu Duhu so bili navzoči starši, učenci in vztrajni učitelji. Spored se je pričel z vstopom zastavonoš iz vseh šol in ministrantov, sledil jim je mašnik, gospod Pavel Erjavec.

Petje je vodila Pavlinka Vombergar, otroški glasovi so lepo doneli po vsej kapeli.

Kljub hudi vročini so otroci pozorno poslušali berila, evangelij in kratko pridigo o priliki o izgubljenem sinu. Gospod Pavel je tudi poudaril, da lahko učenci z ljubeznijo napredujejo v slovenščini. Pomembno je izpostaviti pridno udeležbo učencev pri sv. maši.

Po končani maši je pa otrokom podala lepo misel gospa Luciana Servin, tukaj nekaj odlomkov:

Tako kot elektronika ali telefonček potrebujeta energijo ali baterijo, tako naj bi tudi vi, učenci, bili vedno aktivni, tudi če vas stane zgodaj vstajati ob sobotah in delati naloge.

Pokažite svojo moč in željo, da se naučite, učitelji in starši pa vas bomo spremljali, spodbujali in usmerjali, da boste lahko rastle v znanju in v krščanskemu sočutju.

Na dvorišču je bil pripravljen knjižni sejem, da so si družine lahko ogledale in nakupile slovenske knjige.

Sklep naj bo ta, da bomo imeli v tem letu veliko uspeha v učenju in ljubezni do slovenskega naroda in jezika.

Jani Kocmur

ČLANSKI ASADO V HLADNIKOVI DOMU

V nedeljo 12. marca smo se člani Društva Slovenska vas srečali v dvorani, da bi si privoščili dolgo pričakovan "asado" (govedina na žaru). Članski "asado" je bil načrtovan za 18. decembra 2022, a ker je Argentina na ta dan igrala finalo svetovnega prvenstva v nogometu smo ga morali prestaviti.

Na vsakoletnem članskem "asadu" imamo navado sprejeti nove člane in proslaviti tiste člane, ki so v letu praznovali svoj okrogli rojstni dan.

Toplo smo pozdravili naše mlade, ki so dopolnili 18 let: Barle Stefania, Urbanija Valerija in Zupančič López Cecilia.

Okrogle rojstne dneve so pa praznovali:
50 let: Cerar Helena in Urbanija Pavle
60 let: Goljevšček Mirko, Jemec Pavle, Kunc Daniel in Žitnik Tone
70 let: Berčič Milan Franci, Rot Peter in Urbančič Franci
75 let: Rome roj. Urbanija Slavka
80 in več: Jan roj. Virant Zdenka, Igljič roj. Draksler Mira, Šmalc roj. Mehle Slavka, Boštjančič roj. Triler Francka, Goljevšček roj. Glavič Marija, Brulc roj. Zidar Lilijana, Draksler roj. Suhadolnik Ivanka, Grbec roj. Avanzo Marija, Zupančič Lojze, Berčič Mirko, Urbanija Marija

Naši odlični kuharji in drugi pomagači so se zelo potrudili in kljub hudi vročini pridno delali in komaj čakali, da bi nas pogostili s tako pričakovanem asadom.

Preživeli smo čudovit dan in zelo uživali v družbi zvestih prijateljev.

K.G.Ž.

Novo šolsko leto v Buenos Airesu

BALANTIČEVA ŠOLA | *San Justo*

- Voditeljica: Irena Urbančič Poglajen
- 35 učencev

BARAGOVA ŠOLA | *Slovenska vas*

- Voditeljica: Luciana Servin
- 17 učencev

ROŽMANOVA ŠOLA | *San Martín*

- Voditeljica: Nina Pristovnik Díaz
- 21 učencev

PREŠERNOVA ŠOLA | *Slovenska Pristava*

- Voditeljica: Andrejka Papež
- Slovenska šola: 42 učencev | ABC: 8 učencev

SLOMŠKOVA ŠOLA | *Ramos Mejía*

- Voditelj: Jani Kocmur
- 19 učencev

JEGLIČEVA ŠOLA ABC PO SLOVENSKO

- Voditeljica: Paula Grbec
- 16 učencev

SLOVENSki SREDNJEŠOLSKI TEČAJ RAVN. MARKA BAJUKA

- Ravnateljica: Julka Furlan
- 63 dijakov

SPOMINI o skupini LeLudje

Ko je v zadnji številki Svobodne Slovenije izšel članek o poslovitvi svetovno znane argentinske glasbeno humoristične skupine – ansambla neformalnih inštrumentov - Les Luthiers, so me nekateri znanci opozorili na dejstvo, da je slovenska skupnost v Argentini tudi imela svojo lastno verzijo; in z izgovorom, da sem bil tudi sam soudeležen pri tem početju, so me nagovorili češ, spodobilo bi se in pravično bi bilo, da bi tudi o tem kdo kdaj kje kaj napisal. Argument se mi je zdel predrzen, a zadosti pričljivi in sem se torej uklonil volji ljudstva.

Skupina LeLudje je nastala po incitativu in za slugi mojega očeta Mihe Gaserja, neumornega humorista, ki se je vedno trudil da bi s humorjem in zabavo popestril vsakdanjik naše slovenske skupnosti. Čeprav je bil dober "resen" igralec, je vedno raje prevzel komične vloge. Režiral je in postavljaj na Pristavski oder komedije kot Molièrevega Namišljenega bolnika, lastno komedijo Pri rdečem jelenu, spevoigro Kovačev študent in še mnogo drugega. Še berila pri sveti maši je bral drugače – bolj hecno – kot ostali.

Tokrat je imel v načrtu čisto nekaj novega in posebnega – predstavo, kjer bi se slovenska skupnost v Argentini zabavala s tem, da bi se ponorčevala iz same sebe. Zbral je skupino pristavskih nadebudnih fantov in nas navdušil, da bomo po zgledu Les Luthiers tudi mi sestavili podobno skupino, imenovala naj bi se LeLudje in bi lahko nekaznovano se (blago) norčevala iz slovenske skupnosti, njenih običajev in veljakov. Mladi, neizkušeni in slave željni kot smo takrat bili smo temu nasledli, in skupina je pričela s nekaterimi malimi nastopi, na primer na Pristavskemu mladinskemu dnevu, potem tudi na "centralnemu" mladinskemu dnevu in na mladinskemu pevsko-glasbenemu festivalu, kjer smo prvokrat nekaj predstavili "resni" publiku, namreč študijo opere "La Clemenza di Tito" (zelo kratka predstavitev, ker smo hitro ugotovili da diktator Tito klemence – usmiljenja – ni imel nič).

Vsi ti kratki nastopi so bili samo priprave na prvi samostojni celovečerni nastop novembra 1980 na Pristavi. Prav tako kot pri naših vzornikih Les Luthiers je bila naša zasedba spremenljiva, tam nekje med šestimi in osmimi izvajalci, vključno z menoj, ki sem bil napovedovalec in povezovalc. Za ta glavni nastop nas je bilo osem; jaz sem bil še srednješolec, edini mulec med starejšimi, polnoletnimi fanti, ki so živeli že pravo "odraslo" življenje – super je bilo. Še danes se spominjam krasnega vzdušja pri vajah, kako zabavno je bilo ustvarjati naše neformalne inštrumente in koliko težav je imela moja mama Anka kot glasbena direktorica skupine, saj nas večina ni imela prav veliko poslušala ali izkušnja s petjem ali inštrumenti. Ni nam manjkalo piva niti empanadas (takrat še ni bilo delivery, smo kar sami hodili ponje v picerijo "para llevar"). Imeli smo se imenitno.

Zasedba "imenitnih intelektualcev, ki sestavljajo temelj in vrhunec kulturnih in intelektualnih podvig človeštva" (dobesedni citat) za to samostojno premiero na Pristavi je bila sledeča: von Čopenštajn Avgust (Gusti Čop), monsieur Matijá Povšé (Matjaž Pavšer), sir Andrew Pidgeon (Andrej Golob), dottore ingegnere Giovanni Kokola (Ivko Kokalj), tovarišč Ivan Kopačerof (Janez Kopač), kyrie Martin Kurnikolopulos (Martin Kurnik), licenciado José Čambergo (Jože Čamernik) in moja malenkost kot povezovalc in Pató Borés (razlaga sledi).

Publika je bila raznolika, precej je bilo mladih, nobeden pa ni vedel pravzaprav kaj pričakovati. Večer sam je bil razdeljen na dva dela. Prvi je nosil pompozni naslov: pevsko glasbeni in literarni, drugi pa, je bil temu enakovreden kritični in simfonično glasbeni. Po podrobni predstavitvi vseh članov skupine smo kot zgodovinsko zanimivost predvajali dva kupleta iz starih predvojnih časov: prvi je bil "Japonček" (še danes mi zveni v glavi refren – Mili moj Ja-

ponček, sladki moj bombonček) ki ga je zapel Gusti Čop in je pripovedoval o nezdah Japončka, ki je zalotil nezvesto ženo pri dejanju in naredil harakiri. Drugi pa je bil "Stari fijakar" ki ga je pel danes že pokojni Janez Kopač. Kaj je fijakar, boste vprašali. Fijakar je bila oseba, ki se je ukvarjala s prevozom ljudi v kočiji s konji. Nekakšni taksisti starih časov, ko še ni bilo avtomobilov. Kuplet je bil izvajan v pristni stari ljubljansčini – "Hijaho, staro kluse, hijaho, hijaho, mal potegn pa bo šlo, Če se vleku boš kot smrt, pa nouš dubu nč za žrt, Hijaho, staro kluse, hijaho." Kljuse je star, onemogel konj, če morda ne veste.

Sledila je recitacija Prešernove Lepe Vide v „raznih jezikih“: poleg slovenščine (Lepa Vida je pri morju stala, tam na produ si plenice prala...) še v sloveangleščini (Biuti Vaid is on de murje stéišen, per murje steišen in plenice préišen...), slovefrancoščini (La bel vidá sir mar stalá, sir mar stalá, plenis pralá...), slovelaščini (La bella Vida e per mare stala, per mare stala, pleničkelle prala...), slovenemščini (Aine Zauber Fida is an mer geštanden, an mer geštanden, kinderverše pranden...), sloveruščini (Krasnaja Vidočka pri mare stalá je, spokojnu v devičanstvu rubljé pralá je...) in seveda tudi v slovežanščini (La linda Vida je na orilji stala, in na piedrah je panjale prala).

Za konec prvega dela je pevski zbor LeLudje zapel podoknico "Nocoj pa oh nocoj", kjer so med kiticami fantje navidezno razpravljali o lastnosti Rodetovih in Miklavčevih deklet, čeprav se je nazadnje izkazalo, da so govorili o krvavich in pečenich izpod rok preje omenjenih gospodov, mojstrov tedanjih kolon.

Kronist pravi: "Občinstvo je sledilo nastopu z veselim smehom in aplavzov pri odprti sceni ni manjkalo."

V drugem delu sem bil pa jaz na vrsti, kot kritik in vseznalec Pató Borés (razlaga za mlajše: Tato Bores je bil tedaj splošno znani argentinski humorist, ki je na televiziji vsako nedeljo zvečer imel daljši monolog, kjer je neusmiljeno norce bril iz argentinskih politikov). Po njegovem vzgledu sem tudi jaz (na pamet in brez prišepetavanja, lepo prosim) v dvajsetminutnem monologu analiziral slovensko skupnost, lokalne navade in veljake, ter nepregledno število (po podatkih iz obvestil v naših časopisih – nad 100) prireditve, sestankov, sej raznih ustanov, društev, krožkov in organizacij, pa tečajev, šol, pevskih in igalskih vaj od januarja do novembra 1980. Seveda je vse to napisal moj oče Miha, jaz sem si samo na pamet naučil in zdrdral pred občinstvom, kar je imelo ogromen efekt. Veliko je bilo krohota in smeha, včasih kar nekaj presenečenja. Šale so bile blagohotne in nedolžne, a nemalokrat nepričakovane, posebej za tistega, ki ga je zadelo kot strela iz jasnega. Včasih je trajalo kar sekundo ali dve, da je občinstvo vic dojelo: še sedaj imam v spominu kako smo prekrstili gospoda Antona Bidovca v "zorro gris slovenske skupnosti". To bo najbrž treba tudi razložiti: v tistem času smo pravili "zorros grises" sivo uniformiranim redarjem, ki so urejali promet v Buenos Airesu. Gospod Bidovec pa je urejal »promet« pri mašah v kapeli v Slovenski Hiši – "k obhajilu prihajamo po dva in dva po sredini in odhajamo po straneh..." Vzdevek se je tako prijel, Bog nam odpusti, da so ga uporabljali še dolga leta.

Za konec večera je „orkester Le Ludje“ pripravil še „zaključni“ koncert. Na glasbilih posebne sorte: na lubeničnem trombosonatonofonu (trobenta v lubenici), kretničarskoročičnem baserasonarofonofonu, ki ga je priredil po lastnih „načrtih“ Gusti Čop in je bil zapleten mehanizem, s katerim si lahko igral na harmoniko s pedali in premikanjem ročajev, podobno kot so včasih kretničarji usmerjali vlake; na manj kompliciranem flašetoroviejofonu, kariljon narejen iz steklenic vina Toro Viejo, in še manj kompliciranih harmoniju za eno roko, kitari za dve roki, trombonu za eno roko in ena usta in

sladki flavti za ena usta in dve roki ter tolkali „ad libitum“, smo zaigrali pristni slovenski Jager pa jaga in Izidor ovčice pase.

Premiera je doživela velik uspeh. Tako velik, da smo manj kot mesec dni kasneje morali predstavo ponoviti na odru Slomškovega doma v Ramos Mejí. Predstava je bila enaka, razen "lokalnega" dela mojega monologa, ki ga je Miha seveda priredil za ramoško situacijo in osebe.

Pozneje smo predstavo ponovili, če me spomin ne vara, tudi v San Justu, San Martinu in v Carapachayu. To so bili naši zlati časi. Bili smo slavni, čeprav ne bogati. Skupina je v različnih zasedbah nastopala kar nekaj let, največkrat na mladinskih dnevih, zadnjikrat pa, se mi zdi, za petdesetletnico Šole Franceta Prešerna na Pristavi.

Še zdaj imam topel spomin na te naše podvige. Ne samo jaz. Še zdaj, štirideset let kasneje, tukaj v Sloveniji, ko smo se argentinski Slovenci zbrali za neko priložnost - ne vem več, katero -, se mi približa znan gospod na obisku iz Argentine, takrat že osemdesetletnik, me pogleda v oči in mi reče kot pozdrav: "Ah... LeLudje." in se nasmehne.

Mislim, da bi bil moj pokojni oče vesel, da se ga - nas - tako spominjajo.

Marko Gaser

Pesem o fijakarju.

Jest pa moje staro kluse rada se spominjava, kok je blo u starih cajtih, k aktivista sva še bla. Jest sm se s cilindrom klajnu, fuks je pa pred mano stau, kadar sm pa kunčaft dubu, eno sm mu z gajžlo dau.

Hija ho, staro kluse, hija ho, hija ho, mau potegn pa bo šlo, če se vleku boš kot smrt, pa nouš dubu nč za žrt, Hija ho, staro kluse, hija ho.

Enkrat sem pa ohcet vozu, to smo nobl se držal, ona je bel krancl mela, pa čeprav sej že poznal. Takrat sm pa z mojim fuksom vozu čist ta narbl počas in na tihem sm si mislu, tlele bo pa kmal en špas.

Hija ho, staro kluse, hija ho, hija ho, mal potegn, pa bo šlo. Če se bomo fejst držal, bomo krst še dočakal, Hija ho, staro kluse, hija ho.

Enkrat sem pa birmo vozu, to je bla pa huda reč, botrca je bla debela, kokr kakšna kmečka peč. Gor na voz na nbno vižo se ni mogla skobacat. Kaj sm hotu, to sem storu, gor porinu sem jo odzad.

Hija ho, staro kluse ... Če ma kdo stodvejst kil, nej na fjakarja na sil, Hija ho...

Enkrat enga sm povezu, takrat zgину bi najraj, ker je tisti ta povežn biu lublanski policaj. Prec pobrau se je pa reku "zdej pa z mano ričet jest"! Kaj sem hotu, to sem storu sem pelu sebe u arrest.

Hija ho, staro kluse... Zdej se vozm kt baron, hmau sedeu bom pa u pržon, Hija ho...

Cel živlene jest sm vozu in l'dje so me plačval, zdej pa neki bo narobe, boja me zastojn pelal. Moja pot bo gor na britof, od sveta slovo bom uzal, u trugi čist na mir bom ležu in potihem si bom pel.

Hija ho, staro kluse, hija ho, Hija ho, Korl vozu več na bo, Prv štacjon bo Sveti Križ, drug štacjon pa paradiž, Hija ho, staro kluse, hija ho.

Zapel Mitja Žitnik, ko je bil leta 1964 v Buenos Airesu, na obisku pri svojem očetu Rudiju Žitniku

LEPA VIDA

Da bo pravilna izgovorjava, je pisano po slovensko in s slovenskimi črkami. Torej beri po slovensko.

ANGLJEŠKO: Frenk Preserén

BIUTI VAID

Biuti Vaid is on de murje stéišen, per murje stéišen and plenice préišen. En negro blak iz barke stóping, and res biuti Vaid u spóking: Ver vel girl, nkar ne mencaj, nis fríša več, povej zakaj? Kakú b' bla jaz fríša girl, k je muj muž de end, bu kmal umrl.

FRANCOSKO: Fransua Preserén

La Bel Vida.

La bel Vidá sir mar stalá, sir mar stalá, plenis pralá. Un nuar om mim prpelá la bel Vidá, Vidá vpraša: Bon žur, madam, kakú je z vam ? La bel Vidá u per ta vu, kako je z vam, kakú, kakú? Pur kua Vidá muadost tvojá ni več sveža, kakur je bua? La bel Vidá seve to ve, a kva pa n'č drgač ne gre. Mje muž bovan, ma let skor stu, adié lamur, adklénkalu.

ITALIJANSKO: Frančesko Preserén

La Bella Vida.

La bella Vida e per mare stala, per mare stala, pleničkelle prala. Un negro nero se kon barka pele, zagleda Vido, súbito majstele. Stop to barko ustavi, zamurec takole Vidi pravi: Perké niente piu kózi bella kakur si tam na Skorži cvela? Ma kakú ankú ankó bi bila bella roža, k mam pa tača starga móža!

NEMŠKO: Franc Preserén

Aine zauber Fida.

Aine zauber Fida is an mer geštanden, an mer geštanden, kinderverše pranden. Na demperju se en zamorec perfura, zabremza šif, se ustav kot ura. En caji na Fido gleda z respeltn, pogunta hmal, da je ain prizel hin in jo pofrage. Ja, zauber Fida, ti povej varúm nis jung und fríš kot prej. Mu zauber Fida prou prec ántvort da: kakú b bla jest jung und fríš, majn man ist fuč, za nč pr híš.

RUSKO: Francóvni Prešernóf.

Krasnaja Vidočka

Krasnaja Vidočka pri mare stalá je, spokojnu v devičanstvu rubljé pralá je. Adin črn muž iz broda je stopil, krasnaji Vidočki taku govoril: Ja tebe posmatram, djevuškaja mila, ne pojemajem, skožinja kakvaja sila, da tvoji orgazmem nije tak, kak je bit? Pa čemu študírásé, dragi tovarišč.

poznajš mi múža, mlad bil, haráčaral je, staruška pastal je in za flancat zaspal je.

SLOVEŽANSKO: Fransisko Preserén

La Linda Vida.

La linda Vida je na orilji stala, in na piedrah je panjale prala. Tam en negro serka navegira, svoj bárko para, Vido preguntira: Por ke, mi Vida, nis več sonrosada, kot si antes bla je mlada? Kontestirala je linda Vida: kak bila bi jaz še sonrosada, ko sem pa reva desgrasiada., Oh, doma enfermo je moj nene. Eskučirala neumne sem nasvete, omožila se kon un vechete. Pobresita nissem več kontentita bla, odkar sem vzela vjejeta. Nene enfermo cel dan ljorikuje, celo noč pa vjejo pokasjuje.

Pripomba. V Argentini nastopa zelo kvalitetna glasbeno-komična skupina pod imenom Les Luthiers. V slovenski skupnosti sem ustanovil podobno skupino in jo imenoval Le Ludje. Na prvem nastopu so napovedali tudi Lepo Vido in pojasnili, da so jo oni odkrili, ne na spesnili, a da se smatrajo za tako visoko kulturno izobražene, da so se upali prevesti jo v slovežanščino. Tako se je rodil tudi izraz Slovežanščina ali Slovežlano. Da so vse verzije pripisovali meni, je bilo verjetno zaradi res velikega uspeha, predvsem pri mladini in ko so Lepo Vido mladi posredovali drugim, niso pojasnili, da je pravi avtor vsem neznan. Sam sem verzijo dobil od brata, ki živi v ZDA, a tudi tam ne vedo, odkod izvira. Zato lepo prosim, da v primeru, če kdo vpraša za avtorja, pojasnite, da sem jaz napisal samo tisto v slovežanščini.

Lep pozdrav! Miha Gaser

Okrogle OBLETNICE Dr. Vinko Brumen (1909-1993)

Pred 30. leti, 25. marca 1993, je umrl Vinko Brumen, eden najpomembnejših slovenskih filozofov, neutrujen mislec, pisec in predavatelj, dolgoletni vodja filozofskega odseka Slovenske kulturne akcije, ki se je posebno posvečal problematiki slovenske izseljenske skupnosti.

Življenje dr. Brumna

Vinko Brumen se je rodil 6. decembra 1909 v kmečki družini v Šalovcih pri Središču ob Dravi. Šolal se je v Središču, Ormožu, na učiteljski in v Mariboru in na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je doktoriral leta 1936.

S pomočjo Turnerjeve štipendije je bil leta 1937 in 1938 na študijskem potovanju po Nemčiji in Angliji. Med letoma 1936 in 1939 je bil pomožni asistent v pedagoškem seminarju ljubljanske univerze, nato je leta 1939 in 1940 služboval kot profesorski pripravnik in pozneje profesor na meščanski šoli v Slovenj Gradcu, med letoma 1940 in 1943 pa je služboval na meščanski šoli na Viču. Leta 1941 je opravil državni izpit za profesorja pedagogike in filozofije. Med letoma 1943 in 1945 se je zaposlil na učiteljski in v Ljubljani. Ko se je službeno ustalil se je poročil z Ljudmilo Šušteršič, vendar je njegovo nadaljnjo kariero presekala komunistična revolucija.

Februarja 1945 je odšel v Gorico, kjer je po dolgi prevladi fašizma pomagal organizirati slovensko šolstvo. Do leta 1947 je bil prvi ravnatelj novega učiteljskega v Goric, kjer je tudi učil pedagogiko. Ob koncu vojne se je zadnji hip umaknil iz Gorice, ker bi ga drugače partizani ugrabili in verjetno ubili.

Ker je videl, da bi mu bilo v komunističnem okolju delo in življenje onemogočeno, se je konec leta 1947 z ženo izselil v Argentino, kjer je že leta 1948 dobil službo pri knjižni založbi Kapelus. Najprej je opravljal navadna korektorska dela, kasneje pa postal direktor oddelka za humanistične vede, ki je pripravljala izdajo knjig s področja pedagogike, psihologije, sociologije in podobnih ved.

Poleg službe se je udeleževal v slovenski skupnosti, kjer je imel nešteto predavanj. Vrsto let je predaval pedagogiko in zgodovino slovenske filozofije na Filozofski fakulteti ukrajinske univerze sv. Klementa v Rimu, na podružnici v Buenos Airesu. Posvetil se je problematiki izseljencev. O tem je veliko predaval in napisal vrsto člankov, ki so izšli v Zborniku Svobodne Slovenije, Medobju in Vrednotah. Bil je več let podpredsednik Slovenskega katoliškega akademškega starešinstva in vodja filozofskega odseka Slovenske kulturne akcije. Umrl je v Hurlinghamu (Buenos Aires) 25. marca 1993.

Delo dr. Brumna

Brumnova bibliografija je zelo obširna in se časovno deli na dve obdobji: dela, ki jih je napisal v domovini (1934-1943) in tista, ki so nastala v zdomstvu (od 1949 naprej).

V Sloveniji je na pobudo profesorja Karla Ozvalda leta 1934 napisal študijo o kulturno-pedagoškem pomenu Slomškove knjige Blaže in Nežica, ki je izšla v knjižni obliki (128 strani) v Mariboru. Iz pedagogike je napisal vrsto spisov, ki so izšli v Slovenskem učitelju, Pedagoškem zborniku in Času. Med vojno je napisal tri daljše spise, med njimi *Občo pedagogiko* (160 strani). Leta 1943 je za šolsko uporabo pripravil skrajšano izdajo Slomškove knjige *Blaže in Nežica* (142 strani). Na prošnjo prof. Ivana Dolence, urednika Izbranih spisov Janeza Evangelista Kreka je leta 1936 pričel pripravljati peti zvezek, za katerega je napisal skoraj sto strani dolg uvod o Krekovem delu in življenju. Knjiga (333 strani) je bila natisnjena pri Družbi sv. Mohorja v Celju, vendar so celotno naklado Nemci uničili. Uspelo mu je rešiti samo korekturni izvod. Gradivo je uporabil v knjigi *Srce v sredini – Življenje, delo in osebnost Janeza E. Kreka*, ki je izšla v Buenos Airesu leta 1948 (460 strani).

V Argentini se je zanimal za zdomsko stvarnost in izseljensko problematiko opisal v knjigah *Iskarnja* (1967), *Naš in moj čas* (1980) in *Argentinski*

spisi (1992). V njih je obravnaval izseljensko usodo Slovencev v Argentini. Posvečal se je vprašanju narodnosti in s tem povezanim problemom integracije. Menil je, da je slovenščina bistvenega pomena za slovensko narodno pripadnost in zavest in je poudarjal pomen njenega ohranjanja v izseljenski skupnosti. Pisal je tudi o politiki in o potrebi po narodni spravi. Boril se je proti predsodkom ter pozival k dialogu in strpnosti.

Nekaj Brumnovih misli

V novi svet smo prišli. Ni nam nov samo zaradi tega, ker smo ga že poprej poznali s tem imenom. Marsikaj nam je novo tukaj. Tako novo, da se je pa vsakdo vprašal po prihodu semkaj: "Ali se bom mogel tukaj kdaj udomačiti? Ali mi bo mogla kdaj ta dežela postati druga domovina?" Posebej so stopile pred vsakogar izmed nas kot nove tiste posebnosti nove dežele, ki so nas neprijetno iznenađile. Takoj je bila pozabljena vsa tolikokrat sanjana čokolada, ki smo jo v duhu gledali pred seboj čez krožnike bagnolskih "dobrot"; pozabljeno je bilo v hipu vse tisto, kar smo dobrega pričakovali. Izza megle nasanjane obljubljenе dežele so se pokazali prvi obrisi resničnega sveta.

Razvoj vsakega človeka kakor tudi razvoj človeštva v celoti napreduje le tako, da neki dobi miru in ustaljenosti sledi kriza, ki razmaje vse dotedanje življenje in pusti posameznika ali celoto, da znova utrdi temelje svojega obstoja. Ti novi temelji so prav zaradi tega navadno močnejši in trdnjši. Ali želiš primer? Kot otrok si živel v družini in iz nje in nisi ničesar pogrešal. Pa se ti je po nekako trinajstem letu vse zrušilo: v tebi so se prebudile nove sile, ki so ti omajale osebno ravnovesje, med seboj in najbližjimi domačini si zagledal prepade, ki jih niti sumil nisi poprej, vsi nazori okolice, ki si si jih poprej osvojil, so se ti pokazali trhli in negotovi. Pa si grebel vase, iskal rešitve vprašanjem, ki so te mučila, gradil si svoj značaj in se znova ustalil. Tvoje življenje je bilo sedaj širše in globlje in bogatejše od prejšnjega. V lastni notranjosti se ti je vzbudil bogat svet resnice in lepote in dobrote, zopet si našel pravo razmerje do svoje družine in si mogel ustvariti še novo lastno, vesel si lahko bil svojega značaja, ker si se bil vsaj malo potrudil, da si si ga izgradil. Ali ni bilo to novo bogastvo vredno tistih nekaj let negotovosti, zapuščenosti in stisk? Iz takih stisk se rodi vsak napredek.

In stara domovina, ljubezen do lastnega naroda? Nihče nam ne more in ne sme iztrgati iz srca dragih spominov na snežne gore in vinske gričke, bele cerkvice na vrhovih, košate gozdove in v zeleno tančico sadnega drevja zavite vasi, bistre potočke in deroče reke, z znojem in krvjo mnogih spomenikov prepojena polja! Nihče nam ne more in ne sme vzeti mladostnih spominov, ljubezni do domačih, ki so ostali v domovini! Ni jezika in ni glasbe, ki bi mogla preglasiti v naši duši sladke zvoke materine slovenske besede, tihega ponosa pripadništva k majhnemu narodu, ki se je znal ohraniti in kulturno izoblikovati v tekmi z velikimi sosedi in ga uspeha in izobrazbe ni treba biti sram.

Nihče nam ne more in ne sme vzeti naše ljubezni do stare domovine in do slovenskega naroda. Toda, ljubezen ni niti v vzdihovanju in jokanju, niti v pretiravanju lepot in vrednot domače zemlje in narodne kulture, niti ne preziranje in zaničevanje drugačnega načina življenja pri drugih narodih. Nihče nam ne more braniti, da kritično gledamo tukajšnje življenje in dobro presodimo, kaj je dobro in kaj je slabo, predno kaj priznamo in si prisvojimo. Vsakdo pa se je dolžan potruditi, da pravilno spozna in presodi tisto, kar bo po svoji moralni in kulturni vesti moral odkloniti. Površne sodbe so le preveč rade krivične. Sami imamo v tem pogledu le preve izkušnje. Ko presojamo druge, ne moremo vzeti svojih šeg in navad za nekaj popolnega in jemati ceno vsemu, kar je drugačno. Lep je nagelj, pa tudi vrtnica je lepa. Skušajmo pri drugih kakor pri sebi izmeriti, koliko so se oni in koliko

smo se mi približali idealu resnice, lepote, dobrote, pravice in ljubezni. Saj bomo lahko marsikdaj s ponosom ugotovili, da nas naše kulture ni treba biti sram, marsičesa pa se bomo lahko tudi naučili. Svojo ljubezen do domovine bomo najlepše pokazali, če se bomo tukaj izkazali. Ljudje bodo po nas sodili naš narod. Navadno trdijo, da je napak soditi kak narod po turistih in izseljencih: prvi so že preveč potujčeni in malo pristni, drugim pa spremenjeni duhovni obraz izkoreninjenost iz domače kulture in presaditev v tujo. Vendar pa je tako, da sodijo narod po tistih, ki jih poznajo. Skrbimo, da po nas ugled našega naroda ne bo trpel, marveč pridobil. Ali ne bi mogli doseči, da bi veljalo kot priporočilo, če bi o kom dejali, da je Slovenec? Tudi če se kdaj vrnemo domov, bomo domovini najlepše pomagali s tem, kar bomo tukaj storili, če bomo prinesli kaj prihrankov, kaj novega znanja in večje razgledanosti, če bomo pustili tu ugled in ugodno javno mnenje, bo domovini gotovo v korist. Če pa ostanemo tu, ji bomo mogli prav tako največ pomagati, če bomo čim bolj na svojem mestu, če bo vsakdo izmed naš cel mož in cela žena.

(V novem svetu - Kvišku srca! – Zbornik Svobodne Slovenije 1949)

Živimo in ne ostaja nam drugega. Ko je že tako, živimo čim polnejše in čim pravilnejše življenje! Ne klonimo prehitro pred težavami, borimo se in skušajmo jih premagati! Potrebno pa je, da uporabimo za to vsa sredstva, ki jih moremo. Med temi je vedra vera vase in v smisel življenja, trden pogum in volja do uspeha, žilava vztrajnost pri delu in vsem prizadevanju, trezno gledanje okrog sebe in živo prepričanje, da ni najvažnejši zunanji uspeh, dobrine tega sveta, marveč da imamo z njimi opraviti le, da se izpolnjujemo sami, da množimo svoje notranje bogastvo, zlasti tisto, ki bo na tehnični sodnjega dne odločilo našo večno usodo. Tam je cilj, pot skozi bridkosti in radosti življenja pa moramo v luči dobrih vodil in načel iskati in — iti! Vsi! Vendar so gornje besede napisane predvsem v napotek onim, ki je še vse ali skoraj vse pred njimi.

(Na pragu življenja - Zbornik Svobodne Slovenije 1950)

Vera je dej uma in volje, predvsem pa velika milost. Z milostjo moramo sodelovati, um in voljo pa si moramo oblikovati in vzgajati. O tem je med nami zadosti govora in se ne bomo ukvarjali podrobneje s tem. Zdi pa se potrebno omeniti dve misli, ki se radi pozabita, dasi nista nikaki novi odkritji.

Prva je ta, da si vera in svetno znanje ne nasprotujeta: kolikor bolj učen in izobražen je nekdo, toliko bolj je lahko veren; če ni, ni krivda v znanju, temve kje drugje. Celo več moremo trditi. Kolikor bolj je izobražen, toliko boljša in krepkejša je lahko njegova vera, ker bolje ve, kaj veruje in zakaj, ker more bolj umeti verske resnice in spoznati njihov pomen.

Druga misel pa je ta: znanje ne le ne nasprotuje veri, marveč jo celo podpira, zlasti tedaj, ko bi se v motni luči raznih blodnih vplivov hotela omajati. Zato ima povsem prav Stedmanov nedeljski misal, ki v "katekizmu", sledečem maši sedme nedelje po binškoštih, uči: "Verujem, da kot katolik morem in moram sprejeti vse znanstvene resnice." Morem in moram, ker so vir energije, ki jo potrebujem za pravilno življenje in celo za trdnost vere. Saj znanost in vera vodita k istemu končnemu cilju, k večni Resnici.

(V krepkih dušah je usoda – Zbornik Svobodne Slovenije 1953)

Nihče drug nam ne more nuditi rešitev za naše probleme, ker jih nihče drug ne čuti tako kot mi. Sami jih moramo najti, zato jih moramo iskati in seveda jih tudi smemo iskati.

Če je mogočih več poti in rešitev, nas morajo vse zanimati, ker verjetno niso vse enako dobre ali vsaj ne enako dostopne, pa tudi zato, ker moremo izbrano izčistiti in izpopolniti v primerjavi in oploditvi z ostalimi. Ker je mogočih več rešitev in ker je lahko tista, za katero smo se odločili končno neizvedljiva, ker utegne nastopiti kaka nepričakovana ovira ali ker s kakim dejavnikom nismo računali,

zato bister praktični kulturni delavec, ki mu je res za stvar in ne za lastno uveljavljanje, pozdravlja voznike drugih zamisli rešitve. Saj ve, da je dobro imeti več želez v ognju; če iz enega ne uspemo skovati, kar smo se namenili, se bo morda dalo iz drugega. In če ne mi, bo kdo drugi. Važno je, da stvar zmagata, ni nujno, da zmagamo ravno mi.

Z mladino, ki sluti in čuti prihodnost, a je ne vidi, moramo iti naprej; njen idealizem in dinamizem nam naj bosta gonilo, naša razgledanost in skušenost bodite vodilo, res prava načela nam naj bodo luč, boljši svet, v katerem bo več resnice in pravice pa še več iskrene medsebojne ljubezni, naj bo cilj našega skupnega romanja skozi čas in zgodovino!

(Na višini časa, našega časa – Zbornik Svobodne Slovenije 1969)

Vprašanje narodnosti in integracije ter sorodna vprašanja sem skušal reševati v luči nekaterih spoznanj ali resnic, ki so se mi prikazovale kot nedvoumne. Narodnost namreč ni absolutna vrednota v nobenem pomenu te besede, ampak mora biti v službi življenja. Življenje pa raste iz preteklosti, a ne za preteklost, pač pa vedno za prihodnost: živeti moramo iz preteklosti, a ne za preteklost, marveč za prihodnost.

Ker nisem verjel v skorajšnjo vrnitev v našo staro domovino, predvsem nisem mislil, da se bodo vrnili vsi naši v tujem svetu rojeni mladi, sem skušal ta vprašanja reševati predvsem zanje, zlasti pa za vse, ki bi ostali v novi domovini. Vedno pa sem učil, da je prav, da se mladi čim bolje naučijo tudi jezika staršev, da si pridobijo osnovne pojme o njihovem narodu in domovini in da manj okrnjene prenesejo v svojo novo kulturo. Ni šlo torej za to, da bi dali kulturi ljudi, med katere smo prišli, večjo veljavo ali vrednost kot svoji: ali je ali ni večvredna, je v tej zvezi manj pomembno. Pomembneje je, da človek raste in zori v nekem okolju in iz njega doseže svojo končno dodelanost.

To okolje tudi starejše oblikuje, čeprav manj, ker nismo več tako voljno testo, vsaj tisti, ki smo zrelost dočakali še doma. A tukaj rojeni so se rodili v tukajšnjem okolju, iz njega rastejo in dozorevajo in je vpliv okolja v njihove spremenljivejše osebnosti močnejši kot pri nas. Tega vpliva ne smemo zanemarjati, saj ga niso iskali, zase in zanje smo ga poiskali mi. Tudi če je, ali bi bilo res, da je to kulturno ali kakor koli manj vredno, tudi tedaj ne bi smeli odklanjati, marveč ga poskušati vrednostno dvigniti. Saj bi bilo v prid tudi nam samim.

V svojih spisih sem ta vpliv okolja navadno označil kot kulturo, zato sem lahko pisal, da je narodnost človeka odvisna od kulture, v kateri se rodi, raste in zori. S kulturo nisem mislil samo tako imenovane duhovne kulture, verske, znanstvene, umetnostne in še kakšne, ampak kulturo v najširšem pomenu besede, kot skupek vsega tistega, kar neka človeška skupnost ustvari, da si omogoči in olajša življenje, in kar v svojem življenju neprestano obnavlja in ustvarja.

Odklanjal sem ideološko slovenstvo, ki je v narodnosti gledalo vrhunsko vrednoto in jo pretežno vezala na vero. Videl in vedel sem, da je taka povezava zelo nevarna, ker menjava narodnosti, ki je končno vendar naravna, lahko za seboj potegne tudi vero, če ju ne razlikujemo. Vedel sem, da iz narodnosti delajo vrhunsko vrednost zlasti tisti, ki versko niso posebno trdni in jim naj narodnost nadomesti ali vsaj okrepi vero. To se je pokazalo predvsem v vprašanjih mešanih zakonov. Zlasti v začetku smo v njih gledali odpadnike od narodnosti in smo rojake, ki so se poročili s tujerodci, neka izločali iz skupnosti, nismo jih radi videvali med nami v naših krajevnih domovih in podobno. Tako smo jih silili, da so se oddaljevali, namesto da bi njihove tujerodne zakonce pridobili za prijatelje slovenstva. Pridobili smo si sloves nestrpnosti in zaprtosti. Manj pa smo se zanimali za versko mešane zakone, ki so utegnili biti večja nevarnost.

(Avtobiografija, 1986)

Pripravil: Jože Jan

Viri: Wikipedia, Slovenska biografija, Obrazi slovenskih pokrajin, Družina, Ognjišče, Svobodna Slovenija, Zborniki Svobodne Slovenije, Vinko Brumen - zbornik referatov in avtobiografija.

NAŠ POGOVOR | *Dr. Polona Domadenik Muren*

Dobrodošli v Argentini!

→ **Da malo prebija led vas prosim, da se predstavite našim bralcem: kdo ste, s čim se poklicno ukvarjate?**

Sem Polona Domadenik Muren, redna profesorica za ekonomijo na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani. Že od leta 2017 se poleg predavanja ukvarjam tudi z vodenjem mednarodnega diplomskega programa Poslovanje in organizacija. Le-ta se izvaja v angleškem jeziku, vsako leto vpišemo približno 40 študentov iz okoli 12 različnih držav. Vedno se radi pohvalimo s tem, da je naš program edini v širši regiji, torej v regiji od Milana do Dunaja, ki je rangiran med 100 najboljših programov na svetu na prestižni lestvici Financial Timesa v kategoriji Master in Management, kar pomeni, da poskušamo našim študentom dati res najboljšo. Delo s študenti me res zelo veseli tako mentoriranje, ko jim pomagamo pri poklicnih odločitvah kot tudi organizacije različnih ekskurzij. Tudi na dolgi rok ohranjamo stik z našimi alumnji. Sicer se rada ukvarjam tudi z raziskovalnim delom in velikokrat svetujem, tako podjetjem kot vladi in tudi Evropski komisiji.

→ **Kaj vas je pa pripeljalo v Argentino? Ste morda kdaj prej že imeli stike z argentinskimi Slovenci?**

V Argentino me je pripeljalo srečanje s profesorjem in prorektorjem univerze UCEMA Tonijem Marinom, ki se je na Ekonomski fakulteti oglašil pred petimi leti. V pogovoru se je porodila ideja, da bi vzpostavili medinstitucionalno sodelovanje med Ucemo in Ekonomsko fakulteto Univerze v Ljubljani. Žal nisem imela prej stikov z argentinskimi Slovenci, sem pa ob pripravi na potovanje izvedela, da imamo sorodnike v Mendoza. Mogoče pa mi bo kdaj usojeno tudi njih spoznati. Moje naslednje potovanje v Argentino bo zagotovo povezano tudi z obiskom Mendoze.

→ **Zaposleni ste na Ekonomski fakulteti Ljubljanske univerze in sem v Argentino prihajate na povabilo univerze UCEMA. Ali med vašo univerzo in katero od tukajšnjih že obstajajo stiki?**

Po mojem vedenju ne obstajajo institucionalni stiki med Ekonomsko fakulteto Univerzo v Ljubljani in katero od argentinskih univerz, prav tako nisem seznanjena, da bi imela stike katerakoli druga šola v okviru Univerze v Ljubljani. Stike z argentinsko skupnostjo v Sloveniji so imeli posamezni sodelavci, recimo pri nas na Ekonomski fakulteti je precej aktiven na tem področju mag. Aleksander Igljčar. Evropska unija je v preteklosti zelo spodbujala povezovanje z evropskimi univerzami preko programa Erasmus, tudi finančno s tem, da so dajali štipendije. Zelo vesela bom, če nam bo uspelo vzpostaviti stike med profesorji in potem tudi posledično med študenti, da bodo lahko, tudi preko programa Erasmus+, prišli za pol leta ali eno leto v Slovenijo. Torej argentinski študenti v Slovenijo in slovenski v Argentino.

→ **Kakšni so načrti za bodoče sodelovanje med Ekonomsko fakulteto Univerze v Ljubljani in argentinsko UCEMA?**

Imamo možnosti, da sodelujemo na pedagoškem področju in na raziskovalnem področju - Ucema je poslovna šola in te že po naravi bistveno bolj sodelujemo, kot kakšne druge šole. Mi smo trojno akreditirana poslovna šola, smo med top 0,5 odstotka poslovnih šol na svetu in nam je res v interesu, da sodelujemo z drugimi poslovnimi šolami, še posebej tistimi, ki delijo podoben pogled na poslovno izobraževanje. UCEMA je izjemno kvalitetna poslovna šola s priznano akreditacijo AMBA. Zato mislim, da bodo gotovo priložnosti za sodelovanje v prihodnosti.

→ **Univerze v Sloveniji nudijo možnosti študija in celo štipendije tujim študentom, predvsem tem, ki so slovenskega porekla. Ali ste se na vaši fakulteti že srečali s študenti iz Argentine? Menite, da je študij v Sloveniji realna opcija za argentinske srednješolce?**

Sama se še nisem srečala s študenti z Argentine, ki se vpisujejo na slovenski program, čeprav sem prepričana, da jih imamo tudi na Ekonomski fakulteti. Pri nas imamo v prvem letniku 480 študentov na univerzitetnem študiju in še dodatnih 300, ki se

vpišejo na strokovni program, smo res velika šola z več kot 5000 študenti. Če so recimo ti študenti vpisani na slovenskem programu, se zgodi, da niti ne veš, kdo so tisti, ki pridejo iz Argentine. Razpisana imamo tudi mesta za Slovence brez slovenskega državljanstva.

Jaz mislim, da je študij v Sloveniji dobra možnost za argentinske študente in za argentinske srednješolce, predvsem zato, ker je zelo priznan. Ravno na programu, ki ga vodim, me kontaktirajo slovenska in mednarodna podjetja, ki bi zaposlila kar cel razred študentov: vsak študent ima ob koncu študija dve do tri ponudbe, najprej dobre prakse in internships in potem tudi dobre ponudbe za zaposlitev tako v Sloveniji kot v tujini. Kar pomeni, da tudi delodajalci potrjujejo, da imamo mi zelo dober izobraževalni sistem. Če gledaš na izobraževanje kot na naložbo za prihodnost mislim, da je smiselno, da argentinski srednješolci, tako tisti s slovenskim državljanstvom kot tudi Slovenci brez državljanstva, preučijo možnosti študija v Sloveniji, predvsem tudi zato, ker je študij brezplačen. Ker imamo tudi program v angleščini, se lahko vpišejo tudi tisti Argentinci, ki ne govorijo slovensko. Študenti dobijo možnost koriščenja bonov za subvencionirano prehrano, študentski status jim omogoča delo preko študentskega servisa. Študirati v Sloveniji je ugodno tudi z vidika ugodnosti, ki jih prinese status študenta.

→ **Vaše strokovno področje je ekonomija in pri nas boste čez nekaj dni imeli predavanje z naslovom: Razvojni izzivi za Slovenijo in priložnosti za sodelovanje. Najin pogovor bo objavljen po tem dogodku, zato vas prosim, če o tem še kaj poveste bralcem, ki se ga ne bodo mogli udeležiti?**

Tukaj mi dovolite, da sem malo daljša. Verjamem, da kdor od daleč spremlja Slovenijo kot del Evropske unije verjetno misli: "saj Slovenci se nimajo kaj dosti za pritoževati" glede na to, da imamo relativno visok standard, nizko brezposelnost, inflacijo zdaj sicer okrog 10% na leto, kar je za nas sicer ogromno a seveda bistveno manj, kot tukaj. Ampak, če pogledamo v perspektivi, ima Slovenija izjemne razvojne probleme. Tako dobro, kot zdaj živimo po mojem ne bomo več, ker zaostajamo v rasti produktivnosti. Še zmeraj se ukvarjamo in delamo tiste proizvode in storitve, ki prinašajo nizko dodano vrednost, kot rečemo ekonomisti. Mi približno 10% BDP-ja damo za pokojnine in za zdravstvo, in ker se bo delež starajočega prebivalstva v prihodnosti povečeval, bo ta pritisk čedalje večji in mi enostavno s tem, kar naredimo, tega ne bomo mogli več vzdrževati na ravni, ki jo pričakujejo prebivalci. Seveda nas že dolgo časa mednarodne organizacije opozarjajo na to, da bo treba znižati pokojnine, da bo treba uvesti zasebno participacijo v zdravstvo, omejiti košarico zdravstvenih storitev, ki je dostopna vsakomur, itn., kar bo pa v Sloveniji zelo težko doseči. Če ne bomo res nekaj ključnega naredili na razvojnem področju, se bo ta standard znižal.

In tudi če smo del EU, to ne pomeni, da nam to avtomatsko zagotavlja blaginjo in visok življenjski standard. Mi smo izgubili 15 let napredka pri dohitevanju povprečne produktivnosti v državah EU: če pogledamo, kje je bila Slovenija leta 2007 in kje smo zdaj napram povprečju Evropske unije, smo na isti točki. In namesto, da bi dohitevali povprečje Evropske unije, mi capljamo na mestu, čeprav je zdaj v zadnjem letu prišlo do manjšega pospeška. Mi bi morali začeti stvari delati drugače. Naše plače realno dejansko nazadujejo. Na svetu smo na 2. mestu po Ginijevem koeficientu, ki meri distribucijo dohodka in služi kot mera dohodkovne enakosti v družbi, ampak to tudi pomeni, da tisti najboljši, ki so v tujini dosti bolje plačani odhajajo v tujino. Tudi mi imamo odliv najboljših mladih zaradi tega, ker v Sloveniji obstaja zelo velik odpor proti temu, da bi se zniževalo davke za tiste, ki dobro zaslužijo oziroma bi se omejili prispevki za pokojninsko in zdravstveno varstvo (temu rečemo socialna kapica). Naše plače so s prispevki in davki nadpovprečno obremenjene, če se primerjamo z ostalimi državami v Evropski uniji.

Pod vodstvom nekdanjega finančnega ministra

Dušana Mramorja sem sodelovala v skupini, v kateri smo z drugimi kolegi in združenjem Manager, ki predstavlja stanovsko organizacijo managerjev v Sloveniji, pripravili dokument s predlogi za ukrepe, ki jih mora Slovenija sprejeti na različnih področjih, da bi lahko po produktivnosti »ujeli« Avstrijo in Nemčijo. V prvem koraku smo opredelili področja, kjer Slovenija izrazito zaostaja in pregledali vzroke za zaostanek. V drugem koraku smo potem predlagali po tri ukrepe na področje, ki bi ta zaostanek zmanjševali. Področja smo razdelili na štiri skupine: vlaganja v kapitalno opremljenost na ravni države (energetski sistem, železnice, ceste, raziskovalna infrastruktura, zdravstvo) in podjetja, ter vlaganja v mehki kapital na ravni države in podjetij. Pri vsem tem ne smemo pozabiti na razvoj institucij, saj so za dobro poslovno okolje pomembni tudi delujoč politični sistem, pravni sistem in okoljevarstveni sistem. Ko smo se pridruževali Evropski uniji in smo implementirali pravni red in zakonodajo Evropske unije smo dejansko implementirali to, kar je Evropa -Bruselj- zahtevala od nas, pa še zaostri smo. Mi smo temu rekli, da smo "še bolj papeški od papeža".

V Sloveniji imajo 20.000 zakonskih in podzakonskih aktov, kar pomeni, da je res zelo težko funkcionirati. Debirokratizacija tako postaja pomemben izziv na poti v prihodnost. Podjetja pravijo, da je poslovno okolje zelo destimulativno; smo družba, ki nekako zelo težko tolerira različnosti v premoženju, dohodkih, zelo veliko se govori o tem, kako bo treba premoženje tistih najbolj bogatih dodatno obdavčiti - v Sloveniji naj bi bil premožen že tisti, ki ima malo več od ostalih.

→ **V Argentini se radi pritožujemo nad gospodarsko in finančno krizo, ki je že več desetletij stalnica v naših življenjih. Kako na to gledate iz Evrope?**

Iz Evrope gledamo torej na Argentino predvsem kot na državo, ki ima zelo nestabilno makroekonomsko situacijo, zaradi tega verjetno trpi tudi menjava Argentine in Slovenije, ki je dejansko zelo majhna po obsegu, okrog 30 milijonov evrov, če imam pravilne podatke, to skoraj ni nič. Naša podjetja pravijo, ja, da je problem poslovati z argentinskimi podjetji tudi zaradi tega, prav tako so zaradi visokih uvoznih dajatev trgi držav Mercosurja navkljub velikosti relativno neprivlačni. Verjamem, da je to precej težko, predvsem za ljudi, ki živijo tukaj. Kako gledamo na to iz Evrope? Če bi gledali kaj se pojavlja v medijih, se v Evropi tradicionalno veliko poroča o tem, kaj se dogaja v sami Evropi, v Ameriki in v Aziji in to je to.

→ **Kaj pa Slovenija? Od tu v Evropo na splošno in bolj konkretno tudi na Slovenijo gledamo z zanimanjem - nekateri mladi tudi z upanjem za bodočnost- obenem pa zaskrbljeno opažamo, da brez težav ne gre...**

Zadnjič so mi rekli na Uradu za Slovence po svetu, da se število vlog za pridobitev državljanstva s strani Slovencev, ki živijo po svetu, zadnje čase povečuje. Mladim je verjetno največ vredno to, da se potem s slovenskim potnim listom lahko zaposlijo v katerikoli državi EU. Kar je škoda, ker Slovenija potrebuje mlade. Je pa tudi res, da plače v Sloveniji realno v zadnjih 15 letih niso kaj dosti zrasle, še najbolj se je povečala minimalna plača, zato se povečuje število zaposlenih, ki prejemajo minimalno plačo. Ostale plače se niso kaj dosti povečale, zato se samo razlike manjšajo. Zato gredo tudi naši najboljši mladi v tujino in ker iščejo kadre tudi v ostalih državah EU, jim zaposlitve ni težko dobiti.

Mislim, da bilo za mlade zelo zanimivo, da pridejo v Slovenijo, študirajo v Sloveniji in se potem zaposlijo vsaj za nekaj časa v eni od držav EU-ja ali pa tudi v Sloveniji: jaz še zmeraj mislim, da je kvaliteta življenja v Sloveniji zelo visoka, ker imamo dobro organizirane in cenovno dostopne vrtce (predšolsko vzgojo), brezplačno osnovnošolsko, srednješolsko in univerzitetno izobraževanje. Ko mladi želijo ustvariti družino ugotovijo, da je Slovenija privlačna; čeprav plačajo več davkov, imajo pa po drugi strani bistveno boljšo socialno mrežo. Okolje v Sloveniji podpira participacijo žensk na trgu dela. Starša z manjšimi otroki še zmeraj lahko oba delata in ni potrebno, da eden ostane doma in skrbi za otroke, zato se ženskam ni potrebno odločati za družino ali kariero. Brez problemov imajo

lahko oboje. In to predstavlja dobro stran življenja v Sloveniji. Ko mladi načrtujejo družino, se pogosto iz tujine vračajo v Slovenijo, čeprav nekateri potem ugotovijo, da ni primernih delovnih mest za njihova znanja, še posebej tistih, ki delajo v razvojnih oddelkih velikih podjetij. Mladi danes potrebujejo izzive, za napredek na svojem strokovnem področju in tega (vsaj po njihovih besedah) je v slovenskih podjetjih premalo.

→ **Zdaj ste šele na začetku obiska in gotovo se bodo v teku prihodnjih dni pokazale nove priložnosti, načrti in izzivi. Kakšne sadove pa že zdaj pričakujete od tega obiska?**

Jaz upam, da bomo za sodelovanje v prihodnosti navdušili tako profesorje iz Argentine kot tudi Slovence (ponavadi jih je lažje navdušiti), kot tudi študente, da se jih bo več iz slovenske skupnosti odločilo za študij v Sloveniji. Seveda smo zaradi programov, ki jih imamo v angleščini, odprti tudi za argentinske študente, ki ne govorijo slovensko. Prav tako so možne izmenjave za 3 ali 6 mesecev, v obe smeri, ker to mora potekati obojestransko. Dejansko je presenetljivo, in moram reči, da res občudujoče gledam na to, kako ste uspeli ohraniti slovenski jezik tukaj v Argentini, in s tako izmenjavo se torej lahko več mladih poveže z domovino njihovih starih staršev. Po drugi strani pa je to tudi priložnost, da naši Slovenci spoznajo Argentino in skupnost, ki živi tukaj.

To je lahko začetek nekega dobrega sodelovanja, ki bo potem preraslo tudi na poslovno sodelovanje. Nekdo, ki pride v državo pa tukaj živi 6 mesecev ali pa 1 leto na izmenjavi zagotovo te stike ohrani tudi na daljši rok. Evropska unija pravi, da je Erasmus njihov najboljši program, ker je povezal različne evropske narode med seboj, ne nazadnje sta se obe svetovni vojni pričeli na evropskih tleh. Erasmus je tako povezal narode Evrope, da veliko mladih zdaj razmišlja o sebi ne v smislu, da so Slovenci, Italijani, Nemci, ampak da so Evropejci. In tako, kot je Erasmus povezal Evropejce bi bilo lepo, da bi bilo tako tudi z drugimi državami. Mladi so tisti, ki so lahko temelj takšnega povezovanja. Zdaj že poteka kulturno sodelovanje, predvsem to in pa učenje slovenščine preko lektoratov, ampak mislim, da lahko to nadgradimo z izobraževanjem, izmenjavo študentov, pa mogoče potem kasneje s tretjim stebrom, gospodarstvom, da se potem poveča tudi gospodarstvena menjava. Seveda je to težko delati po dekretu, ampak moramo najti priložnosti na obeh straneh.

→ **Na katerih področjih menite, da bi lahko Slovenija in Argentina sodelovali?**

Kulturno se to že dogaja, naslednja velika priložnost bo leta 2025, ko bosta Nova Gorica z Gorico predstavljali Evropsko prestolnico kulture. Takrat naj bi po načrtih Urada za Slovence po svetu imeli kar nekaj takih dogodkov, ki bodo namenjeni predstavitvam delovanja društev Slovencev po svetu. Dobro bi bilo, da se tudi skupnost argentinskih Slovencev odzove vabilu in predstavi stvari, ki jih delate. Sodelovanje pri takem dogodku bo tudi medijsko bolj pokrito in je prav, da tudi Slovenci nekako bolj povežemo to našo skupnost, saj nas je samo dva milijona.

→ **Zadnje besedo pa prepustim vam, gotovo želite še kaj povedati argentinskim bralcem...**

Krepitev stikov v okviru slovenske skupnosti, ohranjanje jezika in nacionalne identitete v Argentini je vredno vsega spoštovanja. Upam, da bomo vse to s skupnimi močmi, tudi s prepoznavanjem dela in truda prostovoljcev, v prihodnosti še nadgradili in okrepili stike na način, da se bomo povezali tudi na področju izobraževanja in poslovne skupnosti. Skozi zgodovino, predvsem tu mislim na čas slovenske osamosvojitve, se je pokazalo, da smo skupaj močnejši in dosežemo cilje, o katerih so naši predniki samo sanjali.

Pogovarjala se je **Mariana Poznič** - 24. 2. 2022

PREDAVANJE PROF. DR. POLONE DOMADENIK MUREN NA UNIVERZI UCHEMA

V torek, 28. februarja, smo imeli priložnost poslušati predavanje prof. dr. Polone Domadenik Muren v prostorih univerze UCHEMA.

Po stiku, vzpostavljenem še pred karanteno zaradi covida med prorektorjem omenjene ustanove Tonijem Marinom in Univerzo v Ljubljani, so začeli prirejati izmenjave študentov in profesorjev obeh univerz, tudi v okviru programa Erasmus.

V skoraj polni mali dvorani je jasno in razločno, s pomočjo grafov na velikem zaslonu, dr. Domadenik predstavila temo predavanja, in sicer "RAZVOJNI IZZIVI SLOVENIJE IN PRILOŽNOSTI ZA SODELOVANJE".

Ker je v njenih odgovorih na naša vprašanja dovolj jasno, kaj je namen tega poročila, pojdemo neposredno na kratak intervju z njo. Vljudno nam je odgovorila na sledeča vprašanja.

→ **Zanimivo, da se je v prostorih zasebne univerze v Buenos Airesu izvedel dogodek v slovenščini, torej za slovenske udeležence. Kako je prišlo do tega povabila?**

PDM: S profesorjem Antoniom Marinom, prorektorjem univerze UCHEMA, sva se spoznala v Ljubljani, ko je leta 2018 obiskal Ekonomsko fakulteto. Že takrat smo se na ravni obeh institucij (UCEMA in EF UL) pričeli dogovarjati o tem, da bi vzpostavili izmenjavo študentov in profesorjev. V Sloveniji imamo veliko izmenjav z univerzami iz evropskih držav, ZDA, Kitajske, le izjemoma pa pride do stikov s profesorji in študenti iz držav Latinske Amerike. Izjemno ponosna sem na dejstvo, da je bilo moje predavanje prvo v slovenskem jeziku na mednarodno priznani univerzi UCHEMA.

→ **Seveda smo z zanimanjem sledili Vaši predstavitvi. Kakšen vtis pa je Vam pustila publika?**

Občinstvo je bilo izjemno. Predstavitvi o razvojnih izzivih Slovenije, ki je bila mestoma tudi zelo tehnična (s slikami in številkami), so pozorno sledili in tudi potem so postavili kar precej vprašanj. Nekateri poslušalci so tudi pripomnili, da se jim je pri določenih temah zdelo, kot da govorim o Argentini, kar pomeni, da se danes države po vsem svetu soočajo s podobnimi izzivi.

→ **Med samim predavanjem ste odgovorili na nekaj vprašanj, a več ste se pogovarjali ob potici in vinu. Katere teme so bile najbolj pomembne za obiskovalce?**

Poslušalci so me kasneje veliko spraševali tudi o možnostih študija in dela v Sloveniji, prav tako pa jih kar nekaj tudi razmišlja o širitvi svojega podjetja v Slovenijo. Ker je Slovenija del Evropske unije, se s tem odpre

trg, na katerem živi več kot 440 milijonov ljudi. Poslovno okolje v Sloveniji mogoče ni med najbolj prijaznimi na svetu, vendar pa obstajajo priložnosti tako za nove investicije kot tudi za prevzem obstoječih podjetij, ki iščejo nove lastnike.

→ **In še za konec, kaj bi rekli o Slovencih v Argentini, sodeč po tem malem številu, kar ste nas imeli priložnost spoznati?**

Mene osebno je presenetilo, da Slovenci v Argentini še vedno ohranjate slovenski jezik, kulturo in si želite še več stikov z matično domovino. Zdi se mi, da imate do Slovenije drugačen, bolj pozitiven odnos kot tisti, ki v Sloveniji živimo. Svoj prosti čas namenjate ohranjanju kulturne dediščine, poučevanju jezika, organizaciji različnih aktivnosti v okviru slovenskih domov ter prenašanju dobrih praks na prihodnje rodove. To je res izjemno in globok poklon vsem tistim, ki se trudite za skupnost. Čeprav sem preko pogovorov začutila nekaj strahu pred tem, da bi z novimi generacijami ta narodna pripadnost počasi izginila, se mi zdi, da je ta bojazen odveč.

Tudi Toni Marin nam je pojasnil nekaj podrobnosti.

→ **Kako je prišlo do stika z dr. Polono Domadenik?**

TM: Bilo je leta 2018, takratna slovenska veleposlanica v Argentini Jadranka Šturm me je kontaktirala z dekanjo Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Obiskal sem Ljubljano in univerzo ter imel pogovore z dekanjo in profesorico dr. Polono Domadenik, ki sta pokazali zanimanje za izmenjavo med univerzama. Med pandemijo je seveda vse zastalo, a potem se je uresničil obisk dr. Domadenik. Tudi je delila večer s študenti, poslovneži ipd. in predstavila delo, za katero jo je zadolžila vlada RS. Ideja je nadaljevati s temi obiski in izmenjavami, na primer čez mesec dni nas bo obiskal še en profesor ljubljanske univerze. Ideja se ne konča pri tem, saj je tudi namen izmenjava študentov (slovenskega porekla ali ne) s študenti iz Slovenije.

→ **In kako je prišlo do odločitve za predavanje v slovenščini v prostorih argentinske univerze?**

Dr. Domadenik je prišla po programu Erasmus, imela je pogovore z več naših profesorjev, seveda v angleščini, glede razmer med univerzama, programov, stikov itd. A ker sem si zamislil, da bi spoznala tudi slovensko skupnost v Argentini, smo priredili to srečanje v slovenščini. Pridružila sta se veleposlanik Alain Brian Bergant in minister svetovalec Igor Šef.

Po predavanju je bila pripravljena potica po zaslugi veleposlanstva, penina ter vino kakovostne znamke in kot običajno so se razvili živahni pogovori med skupinicami navzočih in dr. Domadenik.

Rok Fink
Lektoriranje: Tjaša Lorbec

ODMEVI | Po obisku ministrice Tanje Fajon

Estimados "SVOBODNA SLOVENIJA"

Motiva esta comunicación con Ustedes a raíz de la nota publicada en vuestra Revista de fecha 29 de Enero de 2023 y firmada por un tal M.G.

Dado que hay un antecedente mío, relativo al tema que toca M.G. vinculado a la visita de Tanja Fajon a la PRISTAVA, es que me fue señalado que fue publicado por Ustedes un artículo de fecha 29 de enero de 2023 en la página 5 sobre el mismo tema.

Dicho ejemplar me fue facilitado, lo cual permitió examinarlo.

He leído con atención el artículo, lo leí rápidamente la primera vez ya que estaba interesado en saber la opinión, la postura frente a aquel hecho, claro tuve que leerlo tres veces más ya que no podía creer lo que en él se decía, el mismo está claramente dividido en tres o cuatro partes, según mi opinión, una primera describiendo escuetamente lo ocurrido, luego un caso particular, en el cual hay un pedido de disculpas y luego "algo" que no quisiera calificar, por inadmisible, hacia la "postura" de los eslovenos de Argentina, por último el tema de la gracia y el perdón.

Primera parte dice que, "todos tenemos en el árbol genealógico algún antepasado que fue asesinado, liquidado, arrojado a un pozo o era encarcelado, borrado, despojado de su propiedad y dignidad", hasta ahí nada nuevo, lo sabemos y también sabemos que hubo 45 años de aleccionamiento a todas las generaciones que surgieron después del 45 a las que les fue inculcada la mentira comunista.

Que después del 45 estuvo la UDBA, persiguiendo por mucho tiempo a quienes defendían la Fe y una Eslovenia diferente, y hasta hoy con Golob y sus ministros comunistas se permiten continuar con su relato y descalificación de los que piensan como nosotros y que reclamamos el reconocimiento y condena de los asesinos que provocaron el genocidio esloveno - "Pravica in Resnica".-

Segunda parte, el relato de un caso particular, un señor en el que anidaba el Espíritu Santo, invitados por un seminarista a dar testimonios, surge una historia difícil, en el

mismo sitio están los nietos del matador y de la víctima, lo que sigue es una versión romántica, el nieto del matador pide perdón y le es aceptado, surge así "la paz" y se "acaba" el trauma (sic).

Así surge la reconciliación entre los dos y se extiende a los allegados, toda una escena, muy emotiva.

Y diría yo, concluye que "el dolor desaparece y el trauma se cierra" ¿qué poético, no? Y allí recibieron "gran gracia".

Tercera parte, dice "para los eslovenos argentinos" tal gracia parece inalcanzable, no tienen los recursos para disponer de información y la distancia con Eslovenia es un escollo, estará en su sano juicio M.G.?, ¿es una cuestión de dinero y de distancia?

Que reduccionismo insolente, irrespetuoso hacia los mártires que defendieron la Fe y a la Patria, cuanta ignorancia y tergiversación de los hechos y las razones que impiden el acercamiento deseado, somos conscientes que la aceptación del genocidio, del despojo y asesinatos a mansalva, como así el esclarecimiento de los hechos, es decir la verdad y justicia ayudarían a dar vuelta la página de la historia trágica de Eslovenia y se iniciaría una nueva etapa con un futuro venturoso para todos.

Cuarta parte, habla de la gracias del Perdón y que este solo necesita de uno.

He escuchado en algún acto de recordación de los asesinatos a los Domobranci decir, "perdónalos Señor" no saben los que hacen, si sabían lo que hacían y por qué lo hacían, están los testimonios de eso.

Recuerdo que el Señor para perdonar los pecados preguntaba, ¿estas sinceramente arrepentido de lo que has hecho?, si lo estas, te perdono.

No veo que estemos ante este escenario.

Si bien intuyo que esta nota no será publicada, hago propicia la ocasión para saludarlos con la cordialidad más distinguida.

Alejandro Rupnik

PD: Sería bueno que los firmantes de las notas colocaran su nombre y apellido y no escudarse en un par de letras.

POROČILO O PODPORI DUŠNIM PASTIRJEM

V mesecih januarju in februarju so posamezniki in skupine po okrajih zbrale sledeče vsote:

PRIHODKI	JANUAR	FEBRUAR
Slomškov dom	\$ 25.000.-	\$ 29.930.-
N.N.	\$ 12.000.-	\$ 7.000.-
Pristava	\$ 27.000.-	\$ 19.670.-
N.N.		\$ 5.000.-
Carapachay	\$ 6.000.-	
N.N.	\$ 6.000.-	\$ 6.000.-
San Martin		\$ 40.500.-

Dohodkov v januarju in februarju je bilo: **184.600,00 \$**

Izdatkov v januarju in februarju je bilo za kuhinjo, hrano in delo: **155.000,00 \$**

Podoben obračun bomo objavili v začetku maja.

S hvaležnostjo in molitvijo Vas pozdravljamo.

Vaši dušni pastirji.

KOLEDAR

31. marca ob 21.00

»Večer pod lipo« v Slomškovem domu

2. aprila

Cvetna nedelja

6. aprila

Veliki četrtek

7. aprila

Veliki petek

8. aprila

Blagoslov jedi po slovenskih domovih

9. aprila

Velikonočna nedelja

16. aprila ob 15.00

Misijonska tombola v Hladnikovem domu

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

GREGORJEVO - DAN, KO SE PTIČKI ŽENIJO

Gregorjevo je slovenski praznik, ki ga praznujemo 12. marca in predstavlja prihod pomladi in začetek novega delovnega leta za kmete. Po ljudskem izročilu se na ta dan »ptički ženijo«, zato je praznik povezan tudi z zaljubljenici.

Na Gregorjevo se tradicionalno opravlja blagoslov voda, saj se verjame, da ima voda na Gregorjevo posebno moč, ki čisti in ozdravlja. Poleg blagoslova vode se na ta dan izvajajo tudi druge tradicionalne dejavnosti, kot so prižiganje kresov, nočni obhodi s svetilkami in pohodi po vodi.

Po legendi naj bi sv. Gregor kot dojenček do rokodelca – mlinarja – priplaval v lesenem

predmetu po vodi. Zato Gregorjevo velja tudi za dan, ko spustimo luč v vodo. Gre za šego, ki je bila nekoč značilna predvsem za obrtnike na Gorenjskem: na predvečer Gregorjevega so v reke in potoke vrgli kos lesa z gorečim, v smolo namočenim oblanjem ali s svečo. Danes otroci izdelujejo skupaj s starši plavajoče hišice (t.i. gregorčke) in jih spuščajo po potokih in rekah po več krajih Slovenije (tradicija je danes najbolj živa v Trziču, Kropi, Kamni Gorici in Železnikih). O ptičkih govorijo mnogi slovenski in tuji pregovori:

- V svojem srcu ohranjaj ozelenelo drevo in morda bo priletela pojoča ptica. (kitajski pregovor)
- Kdor visoko leta, nizko pade. (slovenski pregovor)
- V premislekih bodi podoben polžu, v dejanjih ptici. (slovenski pregovor)

- Vsaka ptica brani svoje gnezdo. (slovenski pregovor)
- Ena lastovka ne naredi pomladi. (slovenski pregovor)
- Ptica roparica ne poje. (nemški pregovor)
- Kjer ljudje v miru živijo, jim ptice rajsko žvrgole. (slovenski pregovor)
- Krila so dana pticam, a razum človeku. (slovenski pregovor)
- Kakor poje stara ptica, tako mlada. (slovenski pregovor)
- Ptice so močne s krili, ljudje pa s prijateljstvom. (slovenski pregovor)
- Nad tvojo glavo letajo ptice skrbi in bojazni, tega ne moreš spremeniti. Lahko pa jim preprečiš, da se vgnezdijo v tvojih laseh. (kitajski pregovor)

Zbral: Jože Jan

ABC Carapachay

V Slovenskem domu v Carapachayu
Pričetek pouka

4. aprila ob 18. uri: tečaj za začetnike vseh starosti. Vpis in prva ura.

5. aprila ob 18. uri: tečaj za drugo skupino. (nadaljevalci)

Inicio de curso de esloveno en
Carapachay

Nivel inicial: el martes 4/4/23, 18 hs.

Segundo nivel: el miércoles 5/4/23, 18 hs.

Contacto: 1130260968 – Ani Klemen

Dra. Cecilia Grierson 3867,
1605 Carapachay - Argentina

VELIKI TEDEN V CERKVI MARIJE POMAGAJ

Veliki četrtek, 6. aprila, ob 20. uri:

Slovesna večerna sveta maša, prenos Presv. Rešnjega telesa in češčenje. Sveta maša bo za žive in ranje slovenske duhovnike. Mladinsko in ljudsko petje.

Veliki petek, 7. aprila, ob 19. uri:

Prvi del: branje Božje besede: dve berili in evangelij, trpljenje Našega Gospoda Jezusa Kristusa po sv. Janezu; slovenske prošnje. Drugi del: češčenje sv. križa. Tretji del: obhajilo. Za sklep: križev pot. Nabirka za Sveto deželo

Velika sobota, 8. aprila, ob 20. uri:

Slavje luči, bogoslužje božje besede, krstno bogoslužje, evharistično bogoslužjeslovesna maša. Maša bo za vse žive in ranje slovence v Argentini. Nabirka za cerkev Marije Pomagaj. Poje zbor Ex Corde iz Slomškovega doma

Novo šolsko leto v Buenos Airesu

SMO
TO
KAR

DA
JEMO

Bodimo Ljubezen

»Bog ljubi uboge in zato tiste, ki jih ljubijo«
sveti Vincencij Pavelski

69.
MISIJONSKA
TOMBOLA

16. aprila 2023
ob 15. uri
v Hladnikovem domu

HLADNIKOV DOM
Mons. J. Hladnik 3970
(1826) Remedios de Escalada

Svobodno Slovenijo podpira

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU